

ارزیابی پایداری اجتماعی در برنامه‌های توسعه ایران بر پایه چارچوب توسعه پایدار استراتژیک

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۹/۰۸

تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۱/۰۶

کد مقاله: ۹۱۸۳۳

حمیده فرزانه^۱

چکیده

آرمان و هدف توسعه پایدار، خلق و ایجاد یک جهان بهتر است. این مفهوم که بر پایه تلاش‌هایی برای گذار از چالش‌ها و دستیابی به وضعیت مطلوب در مسیر توسعه ایجاد شده است، ابعاد ۳گانه‌ای از توسعه اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی را در بر می‌گیرد. با توصیف وضعیت موجود در ایران می‌توان بر وجود چالش‌های اساسی در خصوص جنبه‌های ۳گانه توسعه پایدار اذعان داشت. از این‌رو این مطالعه که با تأکید بر پایداری اجتماعی^۲ به انجام رسیده است با روش اسنادی و کتابخانه‌ای و با نمونه‌گیری هدفمند از طریق کنکاش در اعلامیه‌ها و اسناد بین‌المللی مرتبط با توسعه پایدار و نیز بهره‌گیری از «چارچوب توسعه پایدار استراتژیک»^۳ در پی آن است که مشخص کند، این چارچوب بر چه مفاهیمی در پایداری اجتماعی اشاره و تأکید دارد و چه محتوا و شیوه‌هایی را توصیه می‌کند؛ و با در نظر گرفتن قانون برنامه‌های پنج‌ساله پنجم و ششم توسعه ایران، به تحلیل و ارزیابی این مفاهیم در برنامه‌های توسعه ایران پرداخته است. تحلیل این برنامه‌ها بر پایه چارچوب توسعه پایدار استراتژیک نشان‌دهنده غفلت یا کاستی‌های برنامه در خصوص پایداری اجتماعی در سطوح پنج‌گانه چارچوب معرفی شده (سطوح سیستم، موفقیت، استراتژیک، کنش‌ها و ابزار) می‌باشد؛ و لذا بر لزوم تقویت شاخص‌های مرتبط با این مفاهیم از طریق توجه مضاعف بدان‌ها در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های آتی توسعه و یا ارائه استراتژی‌های بدیل در جهت دستیابی به اهداف توسعه پایدار، به ویژه در بعد اجتماعی، به لحاظ اهمیت و ضرورت در جامعه ایرانی، تأکید دارد.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار، پایداری اجتماعی، چارچوب توسعه پایدار استراتژیک، برنامه‌های توسعه ایران

۱- کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی از دانشگاه علامه طباطبایی و (Strategic Leadership towards Sustainability) از دانشگاه بلکینگه سوئد

2. Social Sustainability

3. Framework for Strategic Sustainable Development (FSSD)